

Nd.

974. Nefndarálit.

Frá meiri hluta Landsbankarannsóknarnefndarinnar í neðri deild.

Nefnd sú, er neðri deild alþingis kaus 28. febr. s. l. til þess að rannsaka Landsbankamálið hlýtur nú að binda enda á starf sitt, þar sem þingtiminn er á þrotum, þótt hún hafi ekki getað framkvæmt rannsókn sína til þeirrar hlítar, sem skyldi, sakir tímaskorts og annara atvika.

Hér skal með örfáum orðum skýrt frá því, hversu nefndin hagaði gerðum sínum.

Hún hefir haldið alls 33 sameiginlega fundi, sem bókfærðir hafa verið, hinn fyrsta 28. febrúar og hinn síðasta 2. maí. Auk þess hafa nefndarmenn átt nokkra fundi síðan til þess að ræða um nefndarálit o. fl., en oftast vantað einhverja á þá fundi.

Fundir nefndarinnar hafa venjulega staðið 1—2 kl.stundir í einu og ýmist verið haldnir í alþingishúsinu eða Landsbankanum.

Það lá fyrst fyrir að leita samvinnu við nefnd þá, er áður hafði verið kosin í efri deild til þess að rannsaka athafnir ráðherra, (B. J.), í Landsbankamálinu.

Í því skyni áttu nefndirnar sameiginlegan fund með sér 2. marz, og talaðist þá svo til, að rannsóknarnefnd neðri deildar skyldi snúa sér að rannsókn á hag Landsbankans, sérstaklega á mati á útistandandi skuldum hans.

Eftir þennan fund áttu nefndirnar enga fundi með sér og enga samvinnu að öðru leyti.

Á þriðja fundi nefndarinnar var samþykkt að skrifa stjórnarráðinu og krefjast þess, að það léði nefndinni til afnota bækur þær, sem Landsbankarannsóknarnefndin stjórnkjörna samdi og bygði mat sitt á á lánnum bankans (þ. e. gerðabók og bók þá, sem ræðir um á bls. 17 í skýrslu nefndarinnar) svo og önnur skjöl þessu atriði til upplýsingar, er vera kynnu í vörzlum stjórnarráðsins. Þessari málaleitun svaraði stjórnarráðið með bréfi dags. 6. s. m. og kvað bækurnar ekki vera í stjórnarráðinu né í vörzlum stjórnarinnar.

Nefndinni barst bréf frá stjórnarráðinu dags. 2. marz, þar sem skýrt var frá, að stjórnin hefði fengið frá Landmandsbankanum í Khöfn eftirrit af álitsskjali bankastjóranna dönsku, sem sendir voru í fyrra til þess að athuga hag Landsbankans.

Var þess og getið, að leyft hefði verið að lesa mætti skýrslu þessa í trúnaði yfir nefnd þeirri, er þingið kynni að kjósa til þess að rannsaka bankamálið og nefndin beðin að ákveða, hvenær hún vildi hlýða á lestur skýrslu þessarar.

Formaður nefndarinnar tjáði stjórnarráðinu, hvenær nefndin væri viðbúin að hlýða á álititið. Kom þá landritari á fund nefndarinnar 6. marz og las álititið þar fyrir öllum nefndarmönnum.

Var þeim ekki bannað að skrifa upp hjá sér til minnis einstök atriði um leið og lesið var fyrir.

Það hafði upplýst, að fyrnefndar bækur bankarannsóknarnefndarinnar stjórnkjörnu mundu vera í vörzlum Magnúsar Sigurðssonar yfirréttarmálaflutningsmanns.

Skrifaði því nefndin stjórnarráðinu bréf, dags. 6. marz, og fór fram á, að það útvegaði bækurnar. Því bréfi svaraði stjórnarráðið þrem dögum síðar og sendi jafnframt afrit af bréfi Magnúsar Sigurðssonar til stjórnarráðsins, dags. 8. marz, þar sem hann kveðst geyma forsiglaðan pakka fyrir Karl sýslumann Einarsson í Vestmannaeyjum, en kveður sig bresta heimild til þess að opna hann, fyr en leyfi Karls komi til. En auðvitað muni Karl Einarsson sýslumaður láta öll gögn rannsóknarnefndarinnar stjórnarráðinu í té undir eins og það skrifi honum og æski að fá þau.

Næstu daga varð þjark nokkurt og bréfaskriftir út af þessu atriði eins og fylgiskjölun á þingskj. ... bera með sér, og á 7. fundi nefndarinnar (12. marz) skýrði formaður hennar frá því, eftir landritara, að þeir rannsóknarnefndarmennirnir Magnús Sigurðsson og Ólafur Eyjólfsson hefðu komið upp í stjórnarráð og færst undan, að afhenda umrædda bók, af því að í sérstakan dálk hennar væri innfærðar upplýsingar, sem þeir hefði fengið hjá einstöku mönnum, og vildu ekki láta hana af hendi við stjórnarráðið eða nefndina, heldur bjóða nefndinni, að láta einhverja tvo menn, er þeir tiltæki úr nefndinni, sjá bókina.

Kváðu þeir ráðherra hafa sagt sér, að plögg þau, er þeir hefðu tekið saman til þess að nota við rannsóknina, væri þeirra privat-eign, nema gjörðabókin, og væru þeir eigi skyldir að láta þau af hendi.

Þessum boðum neitaði formaður og heimtaði skriflegt svar frá Magnúsi Sigurðssyni.

Hinn 14. marz barst nefndinni enn bréf frá stjórnarráðinu, þar sem það tilkynnir, að það hafi úrskurðað, að skjöl bankarannsóknarnefndarinnar stjórnkjörnu, önnur en gjörðabók nefndarinnar, sé privat-eign nefndarmannanna.

Sama dag vísaði neðri deild til nefndarinnar þingsályktunartillögu á þingskjali 43. um innsetning gæzlustjóra Nd.

Nefndin ræddi þetta atriði á tveim fundum, og urðu þau úrslit á fundi 17. marz, að nefndin klovnaði.

Skrifuðu síðan báðir hlutar nefndarinnar sitt álitid hvor, og eru þau prentuð á þingskjali 242 og 251.

Á fundinum 14. marz ákvað nefndin að snúa sér nú að því að rannsaka mat það á væntanlegu tapi landsbankans, sem bankastjórnin hefir samið. Bárust nefndinni síðan 8 skjöl frá stjórn Landsbankans viðvikjandi ýmsum úti-standandi lánnum bankans, svo og fyrirspurnir til bankastjóranna frá þingmanni Akreyringa ásamt andsvörum þeirra, alls fjögur skjöl (sjá fylgiskj. og) og verður vikið að þeim nánara síðara.

Á fundi 21. marz var samþykkt, að skrifa Magnúsi Sigurðssyni og krefjast »matsbókarinnar« til láns.

Bréfi nefndarinnar svaraði hann 23. marz, og kvæðst vilja heimila formanni og skrifara nefndarinnar að sjá bókina heima hjá sér, og að hann fyrir sitt leyti hefði ekki á móti því, að nefndin fengi útdrátt úr bókinni, ef samþykki meðnefndarmanna hans fengist til þessa.

Þessum boðum hafnaði meiri hluti nefndarinnar, með því að hann gerði ráð fyrir, að nefndin gæti ekki rannsakað mat rannsóknarnefndarinnar til hlítar, er svo áliðið væri þingtimans, þótt hún fengi síðar meir einhvern útdrátt úr bókinni, — vildi heldur ekki gera upp á milli nefndarmanna — og var því máli þar með lokið.

Upp frá þessu var það aðalstarf nefndarinnar að athuga skýrslurnar frá

bankastjórunum, og hélt hún þá fundi í Landsbankanum við og við til þess að bera skjöl bankans saman við skýrslurnar, eftir því sem tími vanst til. Voru bankastjórnarnir jafnan viðstaddir á þeim fundum, sem nefndin hélt í bankanum. Skrifaði nefndin í gerðabókina athugasemdir sínar við skýrslurnar, og mun þeirra getið í fylgiskjölum.

Á fundum nefndarinnar 26., 27. og 29. apríl voru þeir staddir Eiríkur Briem og Tryggvi Gunnarsson fyrv. bankastjórar. Voru lesnar upp fyrir þeim athugas. bankastjórnar í fylgiskjali 1—3, svo og það, sem nefndin hafði skrifað um þær í gerðabókina, og voru bókaðar athugasemdir þær, sem þeir tóku fram þessu viðvikjandi.

Um eitt reikningslán ætlaði Tr. G. að gefa nefndinni skriflega skýrslu, en hana höfum vér ekki séð, en heyrum nú (síðd. 8. maí), að hún sé nýkomin í prentsmiðjuna, og verður þá væntanlega, sem fylgiskjal á þingskj.

Þá komu á fundi nefndarinnar málaflutningsmennirnir Magnús Guðmundsson og Eggert Claessen, sem haft hafa á hendi innheimtu fyrir bankann, og gáfu nefndinni upplýsingar um víxillán, reikningslán og sjálfskuldarábyrgðarlán, sem talin eru á fylgiskjölum bankastjórnarinnar, og í þeirra vörzlum voru eða höfðu verið. Fór þetta fram á þrem fundum, sem allir voru haldnir 1. maí (Sjá flgskj....).

Úr þessu vann nefndin í heild sinni litið saman á fundum. Á fundinum 2. marz var lauslega talað um tilhögun á nefndarálitum, en engin ályktun um það tekin. Og með því að tveir nefndarmanna þurftu þá að vinna í öðrum nefndum (formaður og Jón Ólafsson), þá var fundinum hætt í þinghúsinu, en hinir nefndarmennirnir þrír fóru niður í Landsbanka og byrjuðu þar að athuga skýrslur, er bankastjórnin hafði samið um lán og víxla, er hún taldi bankanum töpuð. (Sbr. fundargerð 2. maí) — Rannsókuðu þessir þrír nefndarmenn téðar skýrslur á þrem fundum, er þeir héldu í bankanum.

Eins og vikið er að í innganginum, kom landritari á fund nefndarinnar 6. marz og las upp skýrslu þá, er dönsku bankastjórnarnir höfðu gefið Landmandsbankanum um rannsókn sína á ástandinu í Landsbankanum og hag hans. En með því að nefndin heyrði að eins skýrsluna lesna upp tvisvar sinnum, getur hún ekki hagnýtt sér upplýsingar. Þaðan sem skyldi, en að eins getið hér einstöku atriða, sem einstakir nefndarmenn rituðu hjá sér við upplesturinn. Þar á meðal má geta þess, að þessir bankastjórar kváðu ýms af lánnum bankans ekki koma heim við höfuðbækurnar, svo sem B-lán, reikningslán, víxla- og ávisanaeign. Reikningslán og sjálfskuldarábyrgðarlán hefðu verið látin hirðulaus, þótt ábyrgðarmenn væru fallnir frá eða orðnir gjaldþrota, nöfn stundum strykuð út án samþykkis hinna ábyrgðarmannanna og þess ekki ávalt gætt við endurnýjun lána, að allir ábyrgðarmenn skrifuðu undir. Dönsku bankamennirnir spurðu bankastjórnina um veðsetningu bréfa þeirra, sem væru í vörzlum Landmandsbankans. Og sagði Tryggvi Gunnarsson þá, að hann hefði alt af álitum, að bréfin væru sett Landmandsbankanum til tryggingar. Hann hefði fyrst neitað að undirskrifa yfirlýsingu bankastjórnarinnar um mótmæli veðsetningarinnar, en látið til leiðast flokksins vegna («af Partihensyn»), en þó upp á ábyrgð Kristjáns Jónssonar. Kristján Jónsson áleit ekki, að hér væri að ræða um formlega rétta veðsetningu, en bað dönsku bankastjórana að gera ekki of mikið úr yfirlýsingu gömlu bankastjórnarinnar um þetta efni, með því að hún hefði verið gerð «í

Kampens Hede¹⁾, enda hefði hann ekki nánara aðgætt bréf bankans hér að lútandi hvorki fyrir eða eftir að hann gaf yfirlýsinguna. Hann neitaði að láta uppi, hvort hann féllist á gerðir framkvæmdarstjóra í þessu efni eða ekki. Eiríkur Briem fékst ekkert til að láta uppi í þessu máli.

Bankamenn þessir láta í ljósi það álit sitt, að bankastjórnarnir hafi farið alt of ógætilega með bankann, hafi lánað meira en bankinn þoldi og ekki verið nógu varfærni með tryggingar. Enn fremur, að það hafi verið rangt að afskrifa ekkert í mörg ár, það sem tapað var. Hafi farið óhöndulega að við innheimtu á lánum og þar með mist tryggingar fyrir lánum.

Skuldalýsingar í dánar- og þrotabúum voru falnar bókara bankans án þess að bankastjórnin hefði neitt verulegt eftirlit með því.

Framkvæmdarstjóri áleit tap bankans síðastliðin 16 ár ekki nema meiru en 95 þúsund krónum. En háyfirdómarinn áleit tapið milli 100 og 200 þúsund krónur. Þeir álita, að bankarannsóknarnefndin hafi ekki gert oflitið úr verðmæti lána og tryggingu þeirra.

Þeir álitu stjórnaskiftin við bankann bráðnaðsynleg fyrir velferð bankans, vegna þess að gömlu bankastjórana vantaði yfirlit, starfið var þeim um megn og þeir voru ekki vaxnir því að koma bankanum í það horf, sem nauðsynlegt var eftir kröfum tímans. Jafnframt taka þeir það fram, að fyrirkomulag á stjórn bankans hafi verið úrelt.

Það, sem hér hefir verið skýrt frá af því, sem lesið var upp fyrir nefndinni, mun nægja til þess að sýna hinni háttvirtu deild skoðun dönsku bankastjóranna og álit á ásigkomulagi og hag Landsbankans við stjórnarskiptin 1909, og álit þeirra á stjórnarráðstöfun þeirri, er þá fór fram. Verðum vér að líta svo á, að álit þessara manna sé sérstaklega þýðingarmikið í þessu máli, með því að þeir eru sérfræðingar í bankamálum og ekki verður sagt um þá, að þeir hafi verið vilhallir, heldur þvert á móti var afstaða þeirra þannig, að þeir hlutu að koma fram sem óhlutdrægir og óháðir rannsóknarmenn í þessu máli. Af þessum ástæðum þótti oss rétt að skýra frá nokkrum aðalatriðum úr álitsskjali þeirra, sem einstakir nefndarmenn gátu ritað hjá sér við upplestur skjalsins.

Eins og að framan er getið, hafði einn nefndarmanna í rannsóknarnefnd efri deildar lagt nokkrar fyrirspurnir fyrir bankastjórana Björn Kristjánsson og Björn Sigurðsson. Fyrirspurnir þessar og svör bankastjóranna fylgja nefndaráliiti voru, sem fylgiskjöl I. og II. a. og b. Með svörum sínum sendu bankastjórnarnir nefndinni skýrslur þær, sem hér greinir:

- Nr. 1. Skýrsla yfir nokkur handveðslán (sjá fylgiskjal).
- Nr. 2. Athugasemdir við formhlið nokkurra ábyrgðarlána (sjá fylgiskj.)
- Nr. 3. Skýrsla um nokkur reikningslán (sjá fylgiskj.)
- Nr. 4. Athugasemdir við lán 1. flokks veðdeildar (sjá fylgiskj.)
- Nr. 5. Nokkur dæmi um ábyrgðarskuldbindingar gjaldþrota og öreiga manna (sjá fylgiskj.)
- Nr. 6. Skrá yfir vixla og sjálfskuldarábyrgðarlán, sem liggja til innheimtu hjá Eggert Claesen yfirréttarmálfærslumanni (sjá fylgiskj.)

1) P. e.: í vígamóði.

Nr. 8. Skýrsla yfir vixla, reiknings- og sjálfskuldarábyrgðarlán, sem liggja til innheimtu hjá Magnúsi Guðmundssyni cand. jur. (fylgiskj.)

Fylgiskjal nr. 7 með svörum bankastjóranna snertir atriði, sem nefndin telur sér eigi heimilt að gera uppskált og verður því ekki prentað með nefndaralitinu. Svo er og slept úr svörum bankastjóranna köflum, sem snerta þetta atriði.

Þess skal getið, að greindar skýrslur bankastjóranna höfðu aðallega verið gerðar bankastjórninni sjálfri til leiðbeiningar, og gátu þeir þess, að verið gæti að einstöku atriði væru ekki fullkomlega nákvæm.

Eftir að nefndin hafði fengið þessar skýrslur í hendur, sneri hún sér að því að bera þær saman við frumskjölin í bankanum. Var þá farið í gegn um og rannsakað það af frumskjölunum, sem tími vanst til.

Fyrst voru athuguð handveðslán þau, sem talin eru í skýrslunni. Þau eru flest veitt embættismönnum og mega teljast nokkurn veginn trygg, þótt tryggingin sé aðallega persóna embættismannsins. — Forlagsbókaveðið við 1. lánið er ekki formlega trygt. Enn fremur finst oss það óviðkunnanlegt, að eitt handveðslán, sem veitt er 1904, að upphæð 5000 kr., og borgast á 10 árum, skuli standa með öllu afborgunarlaust til þessa dags, enda þótt veðið sé trygt og hlutaðeigandi efnaður.

Því næst var farið yfir »athugasemdir við formhlið nokkurra sjálfskuldarábyrgðarlána« á skýrslu nr. 2. — Sum af lánunum þessum voru borguð og skjölin því farin. Að öðru leyti reyndust flestar athugasemdirnar réttar, en þó sumar sprotnar af misskilningi og því rangar.

Þá voru yfirfarin reikningslánin á nr. 3. Athugas. bankastjóranna reyndust flestar réttar.

Næst var athuguð skýrsla nr. 4., um veðdeildarlán, og reyndust flestar athugasemdirnar réttar. Lóðar var þó allviða getið í virðingargerð, þótt ekki sé frekar að orði kveðið í skuldabréfi, en að húsinu fylgi »alt sem fylgir og fylgja ber«, en það í sjálfu sér þarf ekki að ná til þess, að lóðarrétturinn sé fulltryggur.

Skýrslan á nr. 5 um »Lán og ábyrgðir nokkurra viðskiftamanna Landsbankans í janúar 1910 eða um áramólin þau« reyndust rétt.

Á þeim þrem fundum, sem tveir af gömlu bankastjórninni voru viðstaddir, var farið yfir aths. bankastjórnarinnar nýju á fylgisk. 1—5 og lesið upp það, sem nefndin hafði bókað um þau, eins og fyrr var greint.

Við skýrslu 1 athuguðu þeir það, að reglan hefði verið að lána eigi út á lífsábyrgðarskirteini embættismanna nema því að eins, að tilskilið væri, að haldið væri eftir af launum þeirra fyrir vöxtum, afborgunum og iðgjöldum. Væri það alstaðar talin góð trygging, þar sem lánað væri með þessum skildaga út á lífsáb. embættismanna með eftirlauna-rétti, því að þá væri það aðallega embættislaunin, en ekki lífsábyrgðin, sem að veði væri fyrir láninu.

Við skýrslu 2. tóku þeir fram, að þeir teldu ábyrgðarskirteini fullgild að lögum, þótt þau væru ekki staðsett og dagsett, úr því að ábyrgðarmennirnir væri nægilega auðkendir og undirskriftir þeirra vottfastar. — E. Br. gat þess, að þegar komið hefði fyrir við endurnýjun lána, að eigi hafi fengist undirskriftir allra ábyrgðarm. undir endurnýjan, þá hafi eldra bréfinu verið haldið ókvittuðu og gat hugsað sér, að svo hefði verið í því tilfelli, sem hér ræddi um.

Um eitt lánið í skjalinu 3 (RI) sögðu þeir, að tap bankans á því hefði

ekki þurft að verða mikið, ef hyggilega hefði verið farið í innheimtuna. — En vér getum ekki séð, að óhyggilega hafi verið farið í innheimtu þessa láns.

Við skýrslu 4. (veðdeildarlán) gerðu fyrverandi bankastjórar þá almennu aths., að brunabótatrygging á veðum hafi því að eins verið tekin gitd, að hún væri keypt hjá félögum, sem hefði umboðsmenn í Rvík, og í félagi, sem Jakob Havsteen á Oddeyri var umboðsmaður fyrir. Hefðu þeir spurt þessa umboðsmenn í tæka tíð, hvort iðgjaldagreiðslan væri í lagi og bankinn þá greitt þau að öðrum kosti. Hús í Rvík öll í skylduábyrgð.

Skýrsluna 5. fékk Tr. G. léða og ætlaði ef til vildi að gera við hana nokkrar aths., en þær hafa engar borist nefndinni. — Loks létu þeir þess getið, að þeir mundu hafa getað gefið miklu fyllri upplýsingar, ef láns skjölin hefðu verið við hendina.

Eftir upplýsingum þeirra Magnúsar Guðmundssonar og E. Claessens kom það í ljós, að megnið af því, sem þeir höfðu til innheimtu var að þeirra dómi vafasamt, hvort næðist eða þá algerlega tapað, eins og fndarskýrslurnar frá 29., 30. og 31. fundi bera með sér.

Auk skýrslna þeirra, sem þegar er getið um, athuguðu 3 nefndarmanna enn fremur »skýrslu um lán ²⁶/₄ 1911, sem eigi verður annað séð, en að séu töpuð«, er bankinn hafði látið oss í té, og skýrslu um víxla, sem voru álitnir tapadir að miklu leyti, dags. 26. apríl 1911, einnig frá bankanum.

Fórum vér í bankann og rannsókuðum skýrslur þessar með því að bera þær saman við bækur bankans og skjöl, frumskjölin, og með því að fá oss upplýsingar um efnalegar ástæður lántakenda og ábyrgðarmanna eftir föngum. Rannsókn þessi færði oss heim sanninn um það, að hér var svo mörgu ábótavant að furðu gegndi.

Við skulum taka það fram, að því er snertir tap bankans, að allur fjöldinn af þeim lánnum, sem töpuð eru og fyrirsjáanlega tapast, vegna þess, hve illa þau eru trygð, eru úr Reykjavík, og það er hin mesta fjarstæða að vera að tala um tap bankans í sambandi við skilvindukaup, jarðabótalán til fátækra bænda, kaup ábylisjarða, bygginga á heyhlöðum o. s. frv. — Nei, af þessu stafar oss vitanlega ekkert af því tapi, sem bankinn hefir tapað og telja má að hann tapi, heldur af eyðslulánum, öreigalánum, öreiðumannalánum og lánnum til manna, sem studdir hafa verið af bankanum til þess að takast þau störf á hendur, sem þeir svo ekki reyndust hæfir til.

Vér skulum nefna sem dæmi, að iðnaðarmanni, sem byrjar verzlun, eru lánaðar milli 10 og 20,000 krónur; þessi maður fær mörg há lán sama árið. Nú er hann farinn af landi burt, og ekkert af honum að hafa.

Eða maður, sem fæst við smiðar, er gerður að kaupmanni og lánað of fjár gegn lélegri tryggingu og svo fer alt í hundana af því hann brestur verzlunarþekkingu.

Eða menn, sem sýnilega ættu ekki að hafa víxlalán í bankanum, að áliti voru, fá hvern víxilinn á fætur öðrum, og svo þegar loks kemur að skuldadögunum, þá er ekkert að hafa hjá þessum mönnum og bankinn tapar hverju þúsundinu á fætur öðru.

Svona mætti halda áfram að telja upp, en þess gerist ekki þörf, og sanna með ákveðnum dæmum, ef heimilt væri að nefna nöfn.

Margir segja sem svo, að það sé enn þá ekki farið að koma í ljós nema lítil hluti af þessu stóra tapi, sem verið sé að tala um, og þetta er rétt;

en þeir, sem ekki skilja, hvernig á þessu stendur, þeir bera ekki skynbragð á þessi efni.

Tapið fer þá fyrst að koma í ljós, í stærri stíl, þegar skiftum er lokið á þeim þrotabúum, sem nú eru til skiftameðferðar og bankinn hefir lýst kröfum í; og smátt og smátt mun tapið koma í ljós, eftir því sem staðreynt er með ábyrgðarmenn og lántakendur, að ekkert er að hafa hjá þeim upp í lánin.

Rétt virðist oss, að tapinu sé skift niður á nokkur ár. Bankastjórnin nýja hefir framlengt ýms lán, sem voru að meira eða minna leyti vafasöm og illa trygð, þegar hún sá, að lántakandi reyndi sjálfur að halda láninu við, þó með smáafbörgun væri. Verður eigi annað séð, en af þessum lánum tapist að meira eða minna leyti, en um það er ekki hægt að saka nýju bankastjórnina, eða segja, að hún verði að bera ábyrgð á því, sem tapast kann af þessum lánum, af því að hún hefir framlengt þau; það ber að lita á, í hvaða ástandi þau voru, þegar hún tók við stjórninni á bankanum, og dæma svo um þær ráðstafanir, sem hún hefir gert þeim viðvikjandi, hvort þær séu heppilegar eða ekki.

Á fylgiskj. IV, nr. 8 og V, nr. 6, í skýrslum Eggerts Claessens og Magnúsar Guðmundssonar, má sjá mörg af þeim lánum, sem töpuð eru, annaðhvort alveg eða að meira eða minna leyti, og leyfum vér oss að benda á þær sem sýnishorn af ástandinu, eins og það var. Það skal tekið fram, að sumir vixlarnir, sem þar eru nefndir, hafa einmitt verið framlagðir af nýju bankastjórninni og þá fyrst afhentir til innheimtu, þegar hún sá, að ekki var annar útvegur fyrir höndum.

Þar sem vér höfum gengið úr skugga um það, að lán, svo þúsundum kr. skiftir, hafa verið lánuð mönnum, sem ekki hafa kunnað að fara með fé og ekki hefðu átt að fá lán — og einnig athugað vixla og sjálfskuldarábyrgðarsúpu þá, sem hvílir á mörgum mönnum í bankanum, og það oft bláfátækum mönnum, þar sem ábyrgð er hlaðið á ábyrgð ofan og hver vixlaður fyrir annan þannig, að þeir hanga hópum saman eins og í einni ábyrgðarkeðju, þá álitum vér varúðarvert að *véfengja* upphæð þá, sem rannsóknarnefnd Landsbankans áætla um tapið, og álit bankastjórnar Landsbankans, um að tapið sé að minsta kosti ekki minna en áætlað var af nefndinni. Þetta efni gátum vér þó auðvitað ekki rannsakað til hlítar sakir tímaskorts. Auðvitað má þrætta um þetta, en tíminn mun leiða í ljós, hver hér hefir á réttu að standa. — Það skal tekið fram, að nýja bankastjórnin hefir unnið að því eftir mætti að kippa þeim misfellum í lag, sem verstar voru og hægt var að lagfæra, svo aðkom-an að bankanum hlýtur að vera önnur nú en þegar rannsóknin stóð yfir 1909.

Þá finnur nefndin ástæðu til þess að taka það fram, hversu einstöku landshlutar hafa mjög farið varhluta af því að fá lán hjá bankanum, og þeirrar aðal-grundvallarreglu ekki gætt, sem á að vera leiðarstjarna bankans, að hann er stofnaður fyrir landið alt, — hann er þjóðar- og landsstofnun — en ekki til þess sérstaklega að hlynna að einum landshluta á kostnað hinna, en það verðum vér að álita að verið sé að gera, þegar bankinn bindur fé sitt í svo stórum stíl á einum og sama stað, að hann getur ekki, eða að eins lítilsháttar sint kröfum sumra landshluta um lán. Hefði legið nær, að bankinn hefði framfylgt lögnum um það, að stofna útibú á Seyðisfirði, til þess að láta ekki Austurland verða svo mjög út undan, sem verið hefir til þessa og er enn.

Að öllu þessu athuguðu hlýtur meiri hluti nefndarinnar að álíta, að svo mikil brögð hafi verið að misfellunum á stjórn og rekstri bankans í höndum hinnar fyrri stjórnar hans, að eigi hafi verið annars kostur fyrir landsstjórnina, en að taka til einhverra alvarlegra og áhrifamikilla ráðstafana um stjórn hans.

Þessa skoðun vora skulum vér nú leitast við að rökstyðja nokkru gjör.

Vér litum svo á, að það hafi verið alveg rétt af landsstjórninni að afla sér fullrar vissu um ástand bankans, þegar hún tók við völdum. Þar sem rannsókn í þá átt leiddi í ljós, að misfellur miklar voru á stjórn hans og rekstri í höndum hinnar fráförnu bankastjórnar, þá var ábyrgðarhluti fyrir landsstjórnina að afhenda nýrri bankastjórn bankann án þess að beina ábyrgð að fyrri bankastjórn fyrir misfellur þær, er vera kynnu og orðið höfðu hjá henni á stjórn hans. Hefði stjórnin engar framkvæmdir gert í þá átt, þá hefði hún, að voru álit, vanrækt sjálfsgæða skyldu sína og með því þegjandi staðfest rekstursfyrirkomulag á aðal-peningastofnun landsins, sem hlaut að leiða til þess fyrr eða síðar, að orðið hefði fjárhagslegt hrun hér á landi, sem eigi er hægt að sjá fyrir, hverjar afleiðingar hefði haft fyrir landið í heild sinni og sérstaklega Reykjavík. — Því verður tæplega neitað, að sljóvar höfðu tilfinningar bankastjórnarinnar verið fyrir því, hver skilyrði væru fyrir gjaldþoli einstaklingsins og fyrir skilvisi og reglusemi í peningamálum. En þetta hefir aftur haft skaðleg áhrif á hugsunarhátt ofmargra viðskiftamanna, hefir vakið hjá ýmsum hugsunarhátt, sem miðaði í áttina til fjárhagslegrar eyðileggingar. Þennan hugsunarhátt var nauðsynlegt að leitast við að leiða inn á hollari brautir. Og til þess teljum vér að framkvæmdir landsstjórnarinnar gagnvart bankanum hafi stuðlað. Áreiðanlega þurfti að taka duglega í taumana, svo að menn rönkuðu við sér, sæju á hverri háskabraut þeir væru staddir, fengju tilefni og tækifæri til að átta sig og kippa í rétt horf því, sem aflaga hafði farið. Teljum vér vafalaust, að nú sé mörgum manni það ljósara en áður en bankarannsóknin var hafin, hve óráðlegt það er að bendla sig að nauðsynjalausu um efni fram við vafasöm lán til tvísýnna fyrirtækja í sambandi við litt hæfa og miður áreiðanlega lántakendur.

Þegar það kom í ljós við rannsóknina á bankanum, að mikið var athugavert við stjórn hans, talsvert meira en menn höfðu búist við, og bankinn hafði tapað töluverðu fé, þá var við því búið, að þessu yrði eigi á nokkurn hátt haldið leyndu — þótt stjórnin hefði viljað leyndu því. En eins og áður er vikið að, teljum vér, að það hefði verið algerlega rangt að halda því leyndu. Þegar almenningur fékk vitneskju um þetta, hlaut það að rýra mjög mikið traustið á þeirri stjórn bankans, — sem hafði stjórnað bankanum svo, — bæði hjá hérlendum viðskiftamönnum hans og erlendum. Var þá við því búið, að bankinn misti traust sitt og álit, nema það kæmi glögt í ljós, að landsstjórnin hefði bæði vilja til að bæta verulega um stjórn bankans og dug til að framkvæma þann vilja sinn. En það hlaut að vera öllum mönnum ljóst, að slík stjórnarskipti, sem gerð voru við bankann af landsstjórninni hlutu að hafa þau áhrif á nýju bankastjórnina að gera hana sérstaklega árvakra og áhugasama um að forðast þau skerin, sem gamla bankastjórnin hafði steytt á. Nýju bankastjórninni hlaut að vera það ljóst, að kröfur almennings yrðu harðar, og hlaut að haga sér eftir því.

Enda þótt sumir líti svo á, að landsstjórnin hafi tekið ofhörðum tök-

um á hinni frátöfnu bankastiórnu og meðal þeirra er meðundirskrifaður, Jón Jónsson frá Hvanná, getur oss þó eigi dulist, eftir því sem fram hefir komið við rannsóknina, að nauðsynlegt var, að landsstjórnin gripi fast í taumana. Vér efum eigi, að margt gott hafi þegar leitt af þessu í fjármálastefnu landsmanna, og teljum það þó hvergi nærri alt í ljós komið enn.

Að lokum viljum vér láta þá skoðun vora í ljós, að reynsla liðinna ára sýni margan vott þess, að eftirlitið af herði landsstjórnarinnar í fjármálum hjá sumum opinberum stofnunum og starfsmönnum þjóðarinnar hafi eigi verið nægilega rækilegt. Þegar slíkur eftirlitsskortur er landlægur, sljóvgar það ábyrgðartilfinninguna í fjármálum. Fyrir því teljum vér fulla nauðsyn á þeirri stefnubreytingu í eftirlitinu, sem landsbankarannsóknin ber vott um, og væntum, að landsstjórnin standi sem bezt á verði í þeim efnum framvegis.

Síðast skal þess getið, að á seinustu fundum nefndarinnar var gert ráð fyrir því, að nefndarmenn mundu ekki geta orðið sammála um nefndarálit, að því er skóðanir þeirra á hag bankans snertir þegar bankastjóraskifti urðu. Sáum vér því ekki annað ráð en skrifa sérstakt nefndarálit, sem vér að sjálf-sögðu hefðum borið undir meðnefndarmenn vora, ef þess hefði verið nokkur kostur tímans vegna. En því verður með engu móti við komið nú á síðustu stundu.

Aths. Þess skal getið, að Jón Ólafsson tókst á hendur að skrifa útdrátt úr gerðabók nefndarinnar, og fékk í því skyni bókina til afnota fram á síðustu stundu. Vér höfum nú séð próförk af miklu af útdrættinum, en hann er víða afbakður, aukinn og villandi og ber vitni um hlutdrægni. Og þar sem nefndin hefir ekki átt kost á að athuga þennan útdrátt á fundi, finst oss skylt að geta þess, að vér berum enga ábyrgð á honum eins og hann er. — Til samanburðar prentum vér upp í fylgiskjölum (Fylgiskj. VI.) það, sem nefndin bókaði um reikningslánin og geta menn borið það saman við skýrslu hans um þau (á fylgisk. ...).

Neðri deild alþingis, 8. maí 1910.

Benedikt Sveinsson,
skrifari nefndarinnar.

Hálf dán Guðjónsson.

Jón Jónsson,
frá Hvanná.

Fylgiskjal I.

Fyrirspurnir þingmanns Akreyringa til bankastjóra Björns Kristjánssonar.

1. Lítur bankastjóri svo á, að handveðslán þau, er Landsbankinn átti útistandandi í nóv. 1909, hafi verið í góðu lagi og fullkomlega trygg? Ef svo er ekki, óskast skýrsla um, hverju helzt hafi verið áfátt.
2. Bar sparisjóðsbókum bankans og höfuðbók saman um sparisjóðsinn eignina um áramótin 1909–10? Hafi svo ekki verið, hve miklu munaði þá, og er ekki hugsanlegt, að skekkjan hafi í raun og veru getað verið meiri?
3. Voru sjálfskuldarábyrgðarlánin og skuldabréfin fyrir þeim í góðu lagi og tryggingar nægilegar? Ef það var ekki, þá óskast skýrsla um það. — Hefir bankastjórnin ekki heimtað frekari tryggingar fyrir ótryggum lánum?
4. Voru vixlar í góðu lagi og vel trygðir, þegar bankastjóraskiftin urðu? Hafi svo ekki verið óskast skýrsla.
5. Voru reikningslánin í fullu lagi, nægilega trygð og ekki of mikið út úr þeim borgað? Hafi svo ekki verið, óskast skýrsla um það.
6. Eru veðdeildarskjöl bankans, þau er fyrri bankastjórn skildi við, í fullu lagi? Sé svo ekki, óskast skýrsla um það.
7. Er varasjóður sparisjóðsins í tryggum eignum? Sé svo ekki, óskast skýrsla um það.
8. Voru nokkur skuldabréf óundirrituð af lántakendum, er nýja bankastjórnin tók við? Ef svo var, óskast lántakandi tilgreindur og lánsupphæðin sömuleiðis, svo og hvort lánskjölin voru í lagi að öðru leyti.
9. Voru obligobækur (skuldbindingaskrár) bankans í lagi? Ef þær voru það ekki, hve lengi höfðu þær verið í ólagi? Telur bankastjóri tiltækilegt að stjórna svo stórum banka án slíkra bóka?
10. Hve margir menn, hér um bil, eru viðriðnir ábyrgðarlán í bankanum, og má ekki ætla, að talan hafi verið svipuð um það leyti, er bankastjóraskiftin urðu?
11. Hve háar upphæðir af útistandandi lánnum bankans í nóv. 1909 verða útstrykaðar sem ófáanlegar í reikningnum fyrir 1910.
12. Hve miklu námu helztu ábyrgðarskuldbindingar þeirra einstakra manna, sem þegar eru gjaldþrota, á sveit, dánir án þess krafa hafi verið gerð í bú þeirra, eða gert hefir verið hjá árangurslaust fjárnám, án þess skuldin sé útstrykuð á reikningi fyrir 1909 eða 1910?
13. Eru nokkur fleiri lán, er fyrri bankastjórn veitti, eða keyptir vixlar af henni, er telja má töpuð lán? Sé svo, því eru þessi lán ekki útstrykuð?
14. Hve miklu nam tapið á glötuðum vixlum og ávisunum?
15. Var varasjóður bankans veðsettur, er bankastjórnarnar tóku við, og *lita* þeir svo á sem hann megir veðsetja.
16. Hefir bankastjórnin orðið vör við, að bankaþjónar hafi eigi staðið bankanum skil á té, er viðskiftamenn bankans trúðu þeim fyrir?
17. Voru nokkrar bækur bankans rangt færðar af slíkum bankaþjónum, ef nokkrir eru, svo grunsamlegt geti verið um óráðvendni? Ef svo er, hverir eru þá um valdir óregluna eða prettina?

18. Lítur bankastjórinn svo á, að hægt hafi verið að stjórna bankanum sæmilega á þann hátt, að bankastjóri væri 1—2 tíma í bankanum daglega, en gæzlustjórar 1 tíma á dag samtímis honum?
19. Telur bankastjóri að það hefði getað orðið hættulegt fyrir bankann, ef gæzlustjórnir hefðu verið settir inn í stöður sínar í bankanum eftir nýár 1910? Ef hann lítur svo á, á hverju byggir hann þá álit sitt?
20. Taldi bankastjórnin ráðherra Björn Jónsson á það, að skipa rannsóknarnefnd á Landsbankann og hvatti hann ráðherra til þess að víkja gæzlustjórnunum frá eða latti hann þess, að gæzlustjórnir væru settir inn aftur í stöður sínar í jan. 1910.

Nr. 26, framlagt á fundi rannsóknarnefndar Ed. 2. marz 1911.

Fylgiskjal II. a.

Svar Björns Kristjánssonar við spurningunum á fylgiskj. I.

Eg leyfi mér hérmeð að svara spurningum hinnar háttvirtu rannsóknarnefndar og vil eg í upphafi taka fram, að til þess að geta svarað þeim nógu ítarlega, hefði eg sjálfur orðið að rannsaka allan hag bankas, en það hefi eg ekki gert, eða við bankastjórnir. Allur tími okkar hefir gengið til þess, að annast dagleg störf bankans, og höfum við því látið starfsmenn bankans smám saman, eftir því sem tími hefir unnist til, athuga, hvort skjöl bankans væru í lagi, og er það starf ekki komið lengra áleiðis en svo, að starfsmenn bankans hafa enn ekki komist yfir að athuga lánskjölin annarar veðdeildar nema að litlu leyti.

Trygginguna fyrir ábyrgðarlánunum og víxlum höfum við bankastjórnir metið jafnótt og lánin voru framlengd og eins það atriði, hvort bankanum væri hollast, að þau væru framlengd, þó þau væru illa trygð, eða jafnvel alveg tryggingarlaus að okkar áliti, sem oft hefir komið fyrir, þegar lántakandi hefur engar útgöngudyr haft til þess að bæta við trygginguna. Í þeim tilfellum hefir bankastjórnin álitandi bankanum fyrir beztu að framlengja lánið meðan nokkur von var um greiðslur, þó smáar hafi verið stundum. Og oft höfum við framlengt slík lán og víxla án nokkurrar afborgunar, í þeirri von, að lántakanda yrði mögulegt, að greiða eitthvað síðar. Svo vil eg taka það fram, að reynsla okkar hefir sýnt, að ef við sendum slík lán til málaflutningsmanns, og fáum dóm eða sátt yfir skuldunaut, þá næst ekkert, en að bankinn verður, auk þess að tapa allri skuldinni, að borga kostnað við innheimtutilraunir.

Ef nú bankastjórnin hefði ekki haldið þessa leið, að taka sem vægast á stjórnarfaunum, en hefði í þess stað gengið hart að hverri skuld, sem var með ófullnægjandi tryggingu, þá hefði orðið mesta hrún, svo mikið, að eg ætla, að alþingi mundi ekki hafa þorað að bera ábyrgð á því, hvað þá bankastjórn.

Þess vegna er það hinn mesti misskilningur að halda því fram, að við bankastjórnir berum ábyrgð á hverju láni og hverjum víxli, sem við höfum neyðst til að framlengja, eins og hefðum við veilt lánið frá upphafi. Og okkur hefir ekki dottið í hug að fara inn á þá glapstigu, að taka nokkurt tillit til slíkra um-

mæla í blóðum eða annarstaðar. Eí við hefðum tekið tillit til þessara óviturlegu ummæla, þá var afleiðingin auðsæ sú, að við hefðum orðið að afhenda þegar málsfærslumanni mikinn hluta af ábyrgðarlánnum og víxlum, og neita að framlengja þau nema full trygging væri sett, sem vitanlega var víðast hvar ófáanleg.

Eg leyfi mér þá að snúa mér að spurningunum og svara þeim á þessa leið:

Ad 1. Eg vísa til nokkurra dæma á skýrslu Nr. 1 yfir handveðslán, sem sýnir, hvernig þau hafa verið veitt og hvers virði tryggingin var þegar lánið var veitt.

Ad 2. Nei. Mismunurinn var kr. 1783,55, vel getur verið, að mismunurinn hafi verið meiri eða minni; um það er ekki auðið að dæma, nema bankinn hafi svo mikið vinnuafli, að hægt sé að bera saman þangað til allar skekkjur eru fundnar. Ýmsar fyrri ára villur hafa fundist í sparisjóðnum á árinu 1910, sem hafa verið leiðréttar þegar það hefir verið hægt.

Ad 3. Vegna naumleika tímans, og vegna þess, að það væri geypimikið starf að benda á öll ábyrgðarlán, sem athugaverð eru að formi eða tryggingu, þá verðum við að takmarka upplýsingar um ábyrgðarlánin við stutta skýrslu, er við munum senda næstu daga. Leggjum við nú sem Nr. 2. stutta skýrslu um nokkur ábyrgðarlán, að því er *form*-hlið þeirra snertir. Upphæð þessara lána nemur nú kr. 32,297.55. Mitt álit er, að fjölda mörg af ábyrgðar- og reikningslánnum hafi, þegar eg tók við bankastjórarstarfinu, verið með ofveikri tryggingu, og ekki nægrar varúðar gætt í því efni, að ábyrgð sjálfskuldarábyrgðarmanna væri haldið í gildi.....

... Bankastjórnin hefir ávalt farið fram á það við lántakendur, að tryggja betur lánin þegar þau voru illa trygd; hefir það sjaldan tekist, því lántakendum hefir verið ómögulegt að fá nýja ábyrgð eða tryggingu. Að að öðru leyti víasast í upphaf skýrslu þessarar.

Ad 4. Eg álit, að margir víxlar hafi verið mjög illa trygðir, og of mikil hætta fyrir bankann að geyma þá, eins og þeir voru geymdir, þar sem þeir voru *handhafavíxlar* og þeir ekki framseldir bankanum um leið og þeir voru keyptir. Að öðru leyti víasast til stuttrar skýrslu, sem við munum og senda nokkru síðar, og að eins verður að skoða sem dæmi. Svo vísa eg og einnig, að því er framlengingar á víxlunum snertir, til inngangsins fyrir þessari skýrslu.

Ad 5. Við leggjum fram stutta skýrslu sem nr. 3 um nokkur reikningslán sem dæmi. Og vil eg geta þess, að komið hafði fyrir, að þeim, er reikningslán höfðu, var greitt meira út eftir tékkum þeirra en þeir áttu inni.

Ad 6. Skýrslu um lán 1. veðdeildar sendum við hér með sem nr. 4, sem sýnir helztu gallana á þeim. Lakastir eru gallarnir þar, sem lóðir undir húsum eru ekki veðsettar með húsunum, eða lóðarréttindin eru eigi skýlaus og að ábyrgðarskirteini vanta alveg og engin trygging fyrir, að húsunum hafi verið haldið váttrygðum. Eg geri ráð fyrir, að við verðum langt komnir með að athuga skjöl 2. veðdeildar undir þinglok.

Ad 7. Varasjóður sparisjóðsins liggur í:

1. 10 hlutabréfum á 500 kr. í klæðaverksmiðjunni Iðunni,
2. Bráðabirgðakvittun dags. 21. nóv. 1907 fyrir 25 hlutabréfum á 100 kr. í sama fyrirtæki, sem bankinn aldrei hefir fengið.
3. Skuldabréf hlutafélagsins Málmur 2000 krónur, og
4. í hlutabréfi talsímafélags Reykjavíkur 100 krónur.

Ad 8.

1. Eg hefi séð að eins þrjú ábyrgðarlán óundirskrifuð, B X að upphæð 5,500 kr., tekið 18. okt. 1906. Lántakandinn var N. N. Við endurnýjun 1907 hefir efnadasta ábyrgðarmanninum verið slept úr ábyrgðinni; og einhvern tíma hafa orðin: »unz því er lokið að fullu« verið strikuð út úr prentaða máli skuldabréfsins, sem gerir ábyrgðina hæpnari, og loksins er endurnýjun ábyrgðarinnar, sem er dagsett í ágúst 1907, miðuð við framlengingu að eins til 20. janúar 1908.
2. Ábyrgðarlán B XX, 600 kr., er óundirskrifað af lantakanda. Lánskjalið að öðru leyti í lagi. Lánið er tekið 16. janúar 1909. Lántakandi N. N.
3. Ábyrgðarlán B XXX, 100 kr., er óundirskrifað af lantakandanum N. N. Lánið er tekið 26. júní 1908. Lánskjalið er að öðru leyti í góðu lagi.

Ad 9. Obligobækur voru færðar fram á árið 1909, en eru óábyggilegar og ná að eins yfir ábyrgðir, ekki til lantakendanna sjálfra. Ekki virðast neinar afborganir hafa verið færðar þar, heldur lánið kvittað, þegar það var greitt að fullu. Í staðinn fyrir að leiðrétta þessar bækur og færa inn í þær það, sem vantaði, kusum við heldur að láta gera Obligobækur frá stofni. Það er ekki hægt fyrir mig að segja, hve lengi bækur þessar hafa verið í ólagi. Rannsóknarnefndin frá 1909 mun geta betur gefið upplýsingar um það. Álit mitt er það, að ekki sé hægt að stjórna jafnstórum banka án slikra bóka, og að áriðandi sé, að þær séu reglulega færðar og jafnótt og lán breytast.

Ad 10. Ábyrgðarmenn fyrir sjálfskuldarábyrgðar- og reikningslánnum og lantakenda munu vera um 3¹/₂ þúsund í bankanum, en tími hefir eigi unnist til að telja þá nákvæmlega. Talan mun vera svipuð nú og er eg tók við banka-stjórastarfinu.

Ad 11. Þessari spurningu get eg ekki svarað, með því að ekki er farið að gera það tap upp, en vil geta þess, að við álitum óheppilegt, að þurfa að sýna stórtap á meðan við ekki höfum fengið lagaheimild fyrir því að mega skifta stærra tapi niður í fleiri ár, eins og við nú förum fram á í frumvarpi er við leggjum fyrir þingið. Þetta var nauðsynlegt til þess að geta haldið uppi trausti bankans bæði út á við og inn á við.

Ad 12. Mér er ómögulegt að svara þessari spurningu nema að litlu leyti; til þess þarf afarlangan tíma; og kunnugleiki minn á efnahag manna ekki svo, að eg geti sagt með áreiðanlegri vissu. Rannsóknarnefndin frá 1909 ætti að geta gefið beztar bendingar í þessu efni. Eg verð því í brád að láta mér nægja nokkur dæmi um ábyrgðarskuldbindingar öreiga manna á meðfylgjandi skrá nr. 5. — Í þessari skýrslu eru ábyrgðir og lánskuldbindingar eins og þær voru við árslok 1909, en auðvitað hafa þær raskast síðan hjá sumum.

Ad 13. Það eru mörg lán og víxlar hér, sem telja má tapað að miklu leyti, þó þau eigi verði strykuð út úr reikningnum 1910. Ýmist liggja þau mál hjá málafærslumönnum útkljáð, hjá skiftaréttinum, eða eigi er enn farið að afhenda þau málaflutningsmanni. Til þess að hin háttvirta nefnd fái hugmynd um, hvað innheimta slikra lána gengur seint, munum við nú, eða litlu síðar, senda sem nr. 6, útskrift úr innheimtubókum málfærslumanna bankans, yfir þau lán og víxla, sem þeir enn ei hafa skilað bankanum sem ófánlegum eða greiddum; eru þar á meðal t. d. víxlar frá 1907 og 1908.

Ad 14. Tapaðir víxlar og ávisanir námu kr. 6216,41 þar af var fært til reiknings á reikn. 1909 kr. 4576,41, en afgangurinn kemur á reikning 1910 kr. 1640,00.

Ad 15. Já. Varasjóður var veðsettur að miklu leyti, sem sjá má af at-
hugasemd við bankareikninginn 1909 bls. 20 og fylgir hann hér með. Eg álit
ekki, að varasjóð megi veðsetja.

Ad 16. Ýmsar umkvartanir hafa komið um það til bankastjórnarinnar,
og er mér ekki kunnugt um, hvort bankinn hefir enn fengið alt það fé, sem hon-
um var ætlað, því viðkomendur hafa sjálfir átt um það við bankaþjón þann, er
óreglunni olli.

Ad 17. Já. Nokkur óregla var á bókfærslunni hjá þessum starfsmanni,
sérstaklega á einu reikningsláni eins af þeim, sem taldi, að fé sitt hefði eigi alt
komið til skila í bankanum, en mér er eigi kunnugt um, hvort þessi bókfærslu-
óregla var gerð með ásetningi

Ad 18. Nei. Því fer fjarri.

Ad 19. Eg áleit, að hætta gæti af því stafað, meðal annars af því, að
hankastjórinn gat húist við að þurfa skyndilega að hætta að gefa ávísanir á Land-
mandsbankann og aðra banka, sem Landsbankinn hafði heimild til að ávísa á
fyrir milligöngu Landmandsbankans. Eins og á stóð í janúarmánuði 1910, er
allmikill aðsúgur var gerður að bankanum, gat svo farið, að óviðráðanlegur ótti
hefði slegið almenning, ef samtímis hefði fyrir komið, að bankinn hefði orðið að
hætta að selja venjulegar ávísanir á erlenda banka.

Ad 20. Eg hafði ekki svo eg muni nein afskilti af því, að bankarann-
sóknin var hafin. Eg latti þess, að gæzlustjórnum yrði vikið frá, sökum óeirða,
sem af þeirri frávikning mundi stafa, og er prófastur Jens Pálsson í Görðum vitni
til þess, að svo gerði eg. Eg latti ráðherra að setja gæzlustjórana inn aftur í
janúar 1910 af ástæðum, sem greindar eru undir tölulið 19.

Par sem nöfn eru tilfærð á skrá þeim, sem fylgja, áskiljum við banka-
stjórar, að enginn maður utan nefndar fái vitneskju um þau. Par sem aðeins nr.
lána eða víxla eru tilfærð, getur nefndin fengið nánari upplýsingar í bankanum
um þau lán, ef hún álitur þess þörf.

Spurningar endursendast hér með.

Reykjavík 9. marz 1911.

Virðingarfylst

Björn Kristjánsson.

Til rannsóknarnefndarinnar í neðri deild alþingis.

Fylgiskjal II. b.

Svör Björns Sigurðssonar bankastjóra við fyrirspurnum þingmanns
Akureyringa, sem prentaðar eru á fylgiskj. I.

Spurningar til beggja bankastjóranna eru samhljóða, nema 20. spurning,
sem er orðuð svo í skjalinu til Björns Sigurðssonar:

20. Var bankastjórinn þess fremur hvetjandi eða letjandi, að ráðherra
setti gæzlustjórana aftur inn í stöðu sína í janúar 1910?

1. Eg leyfi mér virðingarfylst að vísa til nokkurra dæma í skýrslu nr. 1 yfir handveðslán. Má sjá af henni, hvers virði tryggingin var, er lánið var veitt.
2. Nei.—Samkvæmt bókum bankans var mismunurinn 1783 kr. 53 aur. Skekkjan getur eftir mínu álitum vel hafa verið meiri — eða minni.
3. Reynslan sýnir, að það hafi ekki verið fyrir nærri öllum. Hvað hið formlega snertir vísast vf. til skýrslu nr. 2 um nokkur ábyrgðarlán, en framhaldsskýrsla verður send svo fljótt, sem tími leyfir. — Já.
4. Reynslan virðist sýna, að allmargir víxlar hafa ekki verið nægilega trygðir. Stutt skýrsla verður send svo fljótt sem tími leyfir.
5. Vísast vf. til skýrslu nr. 3 um nokkur reikningslán sem sýnishorn. Komið fyrir að ofmikið var útborgað. Eyðublaðaformið virðist mér eigi fullnægjandi.
6. Eg leyfi mér að vísa til meðfylgjandi skýrslu nr. 4 um 1. fl. veðdeildarskjöl. Tími hefir enn eigi leyft rannsókn fleiri skjala.
7. Sparisjóðsvarasjóðurinn liggur í:
 - a. 10 hlutabréfum í klæðaverksm. Íðunn.
 - b. Bráðabirgðakvittun dags. 21. nóv. 1907, fyrir 25 hlutabréf, á 100 kr. í sama fyrirtæki, en sem bankinn hefir ekki enn þá fengið.
 - c. Skuldabréf h/f Málmur 2000 kr.
 - d. Hlutabréf í Talsímahlutafélagi Reykjavíkur 100 kr.
8. Mér er kunnugt um 3 ábyrgðarlán, er voru óundirskrifuð af lántakendum, þau voru:
9. Þær virtust mér ófullnægjandi, en ekki er mér kunnugt hve lengi þær hafa verið það. — Nei.
10. Við ábyrgðarlán og reikningslán ætla eg riðna um hálf fjórða þúsund, ekki ætla eg, að miklu muni á tölunni nú og þeirri er var við bankastjóraskiftin. Það hefir enn ekki gefist tími til að telja menn þessa nákvæmlega.
11. Það er ekki enn gert upp.
12. Þessari spurningu get eg ekki svarað fullnægjandi, en leyfi mér að vísa til skýrslu nr. 5 sem sýnishorns að því er snertir nokkrar ábyrgðarskuldbindingar.
13. Já. Útstrykun dregst þangað til búíð er að reyna alt hvað unt er til að hjarga sem mestu af slíkum lánum, getur það dregist árum saman, sem auk annars má sjá á skýrslu nr. 6.
14. Samtals 6216 kr. 41 au. sem fram kom í reikningi 1909 kr. 4576,41, en 1910 kr. 1640.
15. Er frá er dregið það, sem bundið var af verðbréfum bankans fyrir veðdeildum, skuld við Landmandsbanken o. fl. var eigi nóg laust af verðbréfum til tryggingar varasjóði (sbr. reikning Landsbankans árið 1909 bls. 17 og 20.)
Ekki álit eg hann megi veðsetja.
16. Að eins hefir verið kvartað um, að það hafi komið fyrir hjá einum manni, sem ekki er lengur í þjónustu bankans.
17. Nokkur óregla virðist hafa verið á bókfærslu hjá þessum starfsmanni. Ekki er mér kunnugt um, að það hafi stafað af óráðvendni
18. Ekki treysti eg mér til þess að stýra bankanum með svo litlum starfstíma, eins og fyrirkomulag hans er nú.
19. Eftir að trúnaðarmenn Landmandsbankans höfðu látið í ljósi — svo eigi

skyldi það síðar koma oss að óvörum — að þeir neyddust til að leggja til við stjórn hans, að slíta skiftum við landsbankann, ef gæzlustjórarnir yrðu settir inn, efaðist eg ekki um, að hún mundi verða að fara eftir tillögum þeirra. Var þá bersýnileg hættu yfirvofandi. Það mátti gera ráð fyrir að almenningur ryddist að bankanum og heimtaði út fé sitt, en aðrir mundu forðast viðskifti við hann. Þá var alveg óútreiknanlegt, hve ill áhrif það hefði haft á sölu íslenskra veðbréfa erlendis, en fyrirsjáanlegir miklir erfiðleikar við það að ná aftur viðskiftasamböndum erlendis, eftir að það hafði orðið lýðum ljóst, að banki, sem landsbankinn hafði skift við frá upphafi vega sinna, hafði slitið sambandinu, eftir að trúnaðarmenn hans höfðu rannsakað, hvernig ýmsum kringumstæðum var varið, — margt var enn athugavert.

20. Eg hafði hvatt til þess þangað til eg heyrði ummæli trúnaðarmanna Landmandsbankans. Eftir það gat eg ekki forsvarað að hvetja til innsetningar. Lét eg þá það mál hlutlaust.

Í viðbæti við framangreind svör mín leyfi eg mér virðingarfylst að taka fram, að þar sem herra bankastjóri Björn Kristjánsson í svörum sínum upp á sömu spurningar talar í nafni okkar beggja bankastjóranna («við», «okkur», «okkar», «bankastjórar» o. s. frv.), er eg samþykkur því, sem hann segir.

Fyrirspurnaskjalið enduendist hér með.

Reykjavík, 10. marz 1911

Björn Sigurðsson

Til rannsóknarnefndar neðri deildar alþingis í Landsbankamálinu.

Fylgiskjal III. Nr. 5.

Skrá yfir lán og ábyrgðir nokkurra viðskiftamanna Landsbankans í janúar 1910 eða um áramótin þau.

Nr.	Eigin lán og vixlar		Ábyrgðir veittar		Eftirstöðvar 31. des. 1909			
	Lán veitt		kr.	a.	kr.	a.		
	kr.	a.						
1. sami	B-lán og R-lán vixlar	39,047	85	116,854	21	171,279	06	Gjaldþrota.
	»	»	»	15,377	»			
2. sami	B- og R-lán vixlar	3,500	»	125,002	39	143,819	39	Gjaldþrota.
	»	1,800	»	13,517	»			
3. sami	B- og R-lán vixlar	4,545	21	46,826	85	63,539	06	Gjaldþrota.
	»	150	»	12,017	»			
4. sami	B- og R-lán vixlar	6,462	51	107,612	75	152,900	26	Árangurslaust fjárnám.
	»	15,405	»	23,420	»			
5. sami	B- og R-lán vixlar	6,000	»	61,489	»	96,976	»	Gjaldþrota.
	»	23,362	»	6,125	»			
6. sami	B-lán vixlar	7,700	»	7,670	»	25,200	»	Gjaldþrota.
	»	7,550	»	2,280	»			
7. sami	B- og R-lán vixlar	2,001	40	6,422	30	26,242	70	Gjaldþrota.
	»	3,794	»	13,975	»			
8.	B-lán	2,969	50	»	»	2,969	50	Strokinn, árangursl. fj.n.
	»	»	»	»	»			
9. sami	B-lán vixlar	2,150	»	6,384	»	10,309	»	Gjaldþrota.
	»	425	»	1,350	»			
10. sami	B-lán vixlar	»	»	4,950	»	5,250	»	Gjaldþrota.
	»	»	»	300	»			
11. sami	B- og R-lán vixlar	3,780	»	49,404	52	54,484	52	Gjaldþrota.
	»	1,300	»	»	»			
12. sami	B- og R-lán vixlar	12,750	50	35,294	88	50,970	38	Árangurslaust fjárnám, öreigi.
	»	2,200	»	725	»			
13. sami	B- og R-lán vixlar	1,600	»	39,887	88	42,128	88	Eigi þótt tilvinnandi að framkvæma fjárnám þar.
	»	650	»	»	»			
14. sami	B-lán vixlar	1,800	»	1,500	»	11,145	»	Gj.pr., búinu skift, fengust 15,41% af skuld. hans.
	»	6,545	»	1,300	»			
15. sami	B- og R-lán vixlar	»	»	65,754	63	78,021	63	Alveg öreiga maður.
	»	450	»	11,817	»			
16. sami	B- og R-lán vixlar	»	»	48,382	»	48,382	»	Alveg öreigi, gjaldþrota.
	»	»	»	»	»			
17. sami	B- og R-lán vixlar	»	»	53,753	03	68,225	63	Alveg öreiga maður.
	»	»	»	12,472	»			

Fylgiskjal IV. Nr. 8.

Skýrsla yfir vixillán, reikningslán og sjálfskuldarábyrgðarlán til innheimtu hjá
Magnúsi Guðmundssyni cand. jur.

1. Vixillán.

Nr.	Upphæð		Afsagnar- dagur	Afhent til innheimtu	
	kr.	a.			
1	830	00			
2	300	00	7/9 1910	8/10 1910	
3	1600	00	10/9 1910	s. d.	
4	240	00	2/9 1910	s. d.	
5	400	00	21/9 1910	s. d.	
6	75	00	12/10 1910	31/10 1910	
7	625	00	8/11 1910	30/11 1910	
8	100	00	31/10 1910	s. d.	
9	1200	00	10/11 1910	s. d.	
10	55	00	8/11 1910	s. d.	Borgað 45 krónur.
11	180	00	9/11 1910	s. d.	
12	50	00	26/11 1910	s. d.	
13	120	00	8/12 1910	2/1 1911	
14	150	00	3/12 1910	s. d.	
15	325	00	15/12 1910	s. d.	
16	198	00	2/12 1910	s. d.	
17	200	00	5/12 1910	s. d.	
18	80	00	13/2 1911	3/3 1911	
19	625	00	27/1 1911	s. d.	
20	75	00	1/2 1911	s. d.	
21	615	00	18/2 1911	s. d.	Kr. 8,043,00.

2. Reikningslán.

Nr.	Upphæð		Afhent til innheimtu	
	kr.	a.		
1	1968	18	1/12 1910	
2	757	41	s. d.	
3	1000	00	s. d.	
4	15763	00	s. d.	
5	10050	04	s. d.	Kr. 29,538,63.

3. Sjálfskuldarábyrgðarlán.

B-lán Nr.	Upphæð		Afhent til innheimtu
	kr.	a.	
1	2473	00	⁵ / ₁₀ 1910
2	1200	00	²⁰ / ₁₀ 1910
3	175	00	s. d.
4	600	00	s. d.
5	4000	00	² / ₁₁ 1910
6	420	00	s. d.
7	200	00	s. d.
8	40	00	s. d.
9	200	00	s. d.
10	166	00	s. d.
11	341	00	s. d.
12	183	00	s. d.
13	2150	00	s. d.
14	3000	00	s. d.
15	4200	00	s. d.
16	100	00	¹⁵ / ₂ 1911
17	50	00	s. d.
18	1500	00	s. d.
19	1100	00	s. d.
20	100	00	s. d.
21	75	00	s. d.
22	374	00	s. d.
23	700	00	s. d.
24	1220	00	s. d.
25	1700	00	s. d.
26	1350	00	s. d.
27	700	00	s. d.
28	140	00	s. d.
29	260	00	s. d.
30	2263	00	s. d.
31	1300	00	s. d.
32	6000	00	s. d.
33	1600	00	s. d.

Kr. 39880,00

Fylgiskjal V.

Nr. 6. Vixlar og sjálfskuldarábyrgðarlán, er liggja til innheimtu hjá
E. Claessen yfirréttarmálaflutningsmanni, 9. marz 1911

Vixlar.

Nr.	Upphæð kr.	Nær afsagður	Nær afhent- ur mála- flutningsm.	Athugasemdir.
1	350,00	12/12 1907	2/4 1908	Dómur 21/5 1908.
2	160,00	17/12 1907	2/4 1908	Dómur 14/5 1908.
3	425,01	10/6 1908	20/7 1908	Dómur 8/10 1908.
4	300,00	7/2 1908	20/7 1908	Dómur 8/10 1908.
5	1060,76	19/11 1908	20/11 1908	Fjárnám hjá útgefanda árangurslaust, en ekki reynt hjá samþykkjanda vegna annara skuldbindinga.
6	300,00	20/7 1908	25/11 1908	Dómur 11/2 1909.
7	340,00	10/7 1908	s. d.	Dómur 8/2 1909.
8	94,32	22/10 1908	s. d.	Dómur 8/2 1909.
9	70,00	19/2 1909	9/6 1909	Fjárnám ekki framkvæmt vegna annara skuldbindinga.
10	60,00	5/2 1909	s. d.	Krafa gerð i 2 protabú.
11	85,00	29/3 1909	s. d.	Fjárnám ekki framkvæmt vegna annara skuldbindinga.
12	100,00	14/4 1909	s. d.	Dómur 24/6 1909.
13	300,00	27/4 1909	22/6 1909	Útgefandi og ábekingur synja fyrir nöfn sín með eiði. Gerð krafa i dánarbú samþykkjanda; úr því fást kr. 46,23.
14	425,00	17/5 1909	s. d.	Fjárnám eigi gert hjá samþykkjanda, en hann varð gjaldproti 1911. Hjá öðrum árangurslaust fjárnám.
15	650,00	14/6 1909	s. d.	Árangurslaust fjárnám gert hjá öllum nema framseljanda, sem varð gjaldproti 1911.
16	950,00	20/5 1909	s. d.	Dómur 19/9 1909. Útgefandi synjar fyrir nafn sitt með eiði. Gerð krafa i dánarbú samþykkjanda; úr búinu fást kr. 146,40.
17	180,00	22/5 1909	s. d.	Krafa gerð i protabú útgefanda og samþykkjanda.
18	130,00	s. d.	s. d.	Krafa gerð i protabú útgefanda og samþykkjanda.
19	150,00	s. d.	s. d.	Dómur 30/9 1909.
20	450,00	9/6 1909	s. d.	Dómur 2/9 1909. Eiður útgefanda og framseljanda fyrir nöfn þeirra. Krafa gerð i protabú samþykkjanda; úr búinu fást kr. 69,35.
21	100,00	16/6 1909	s. d.	Dómur 23/9 1909.
22	300,00	14/6 1909	s. d.	Dómur 30/9 1909. Framseljandi synjar fyrir nafn sitt með eiði. Krafa gerð i protabú ábekingis; úr búinu fást 46,23.
23	1000,00	22/5 1909	s. d.	Útgefandi og framseljandi synja fyrir nöfn sín með eiði. Krafa gerð i protabú samþykkjanda; úr búinu fást kr. 154,10.
24	100,00	19/6 1909	s. d.	Réttarsætt 30/10 1909. Krafa gerð i dánarbú útgefanda; úr búinu fást kr. 15,41.
25	90,00	21/6 1909	11/8 1909	Dómur 20/1 1910.
26	230,00	23/4 1909	s. d.	Fjárnám ekki gert vegna annara skuldbindinga.
27	1830,00	18/5 1909	s. d.	Árangurslaust fjárnám, þar sem það hefur verið framkvæmt 23/11 1910; afborgað kr. 868,28.
28	11517,00	18/5 1909	s. d.	Fjárnám gert 21/2 1910.
29	580,00	19/6 1909	s. d.	Fjárnám gert 5/4 1910.
30	500,00	24/6 1909	s. d.	Dómur 14/12 1909. Samþykkjandi synjar fyrir nafn sitt með eiði. Krafa gerð i
	22827,09			Afborganir kr. 1423,05

Víxlar.

Nr.	Upphæð kr.	Nær afsagður	Nær afhentur málaflutningsm.	Athugasemdir.
				dánarbú útgefanda; úr búinu fást kr. 77,05.
31	190,00	30/7 1909	11/8 1909	Dómur 28/10 1909.
32	1450,00	17/7 1909	s. d.	Dómur 3/3 1910.
33	400,00	1/7 1909	s. d.	Krafa gerð i dánarbú útgefanda og þrotabú samþykkjanda; úr dánarbúinu fengust kr. 61,64.
34	60,00	24/8 1909	26/9 1909	Dómur 25/11 1909.
35	160,00	23/8 1909	s. d.	Lagt i dóm 31/3 1910.
36	180,00	26/8 1909	s. d.	Dómur 2/12 1909. Krafa gerð i þrotabú framseljanda.
37	220,00	4/8 1909	s. d.	Dómur 2/12 1909. Krafa gerð i þrotabú útgefanda.
38	180,00	27/9 1909	20/11 1909	Lagt i dóm 31/3 1910.
39	20,00	1/10 1909	s. d.	Dómur 10/2 1910.
40	1000,00	17/9 1909	s. d.	Eiginn víxill. Málsókn frestað til 11/4 1910.
41	600,00	Ekki afsagður	s. d.	Dómur 10/2 1910. Krafa gerð i þrotabú.
42	150,00	13/10 1910	s. d.	Lagt i dóm 31/3 1910.
43	195,00	20/9 1909	s. d.	Dómur 2/9 1909. Útgefandi og framseljandi synja fyrir nöfn sin með eidi. Krafa gerð i dánarbú samþykkjanda; úr því fengust kr. 211,89.
44	1375,00	19/6 1909	22/6 1909	Dómur 30/9 1909. Útgefandi og framseljandi synja fyrir nöfn sin með eidi. Krafa gerð i dánarbú samþykkjanda; úr því fengust kr. 380,63.
45	2470,00	13/7 1909	10/7 1909	
46	150,00	20/11 1909	24/2 1910	
47	100,00	9/12 1909	s. d.	Afborgaðar 5 kr.
48	70,00	24/12 1909	s. d.	
49	360,00	7/12 1909	s. d.	Afborgaðar 300 kr.
50	1430,00	17/12 1909	s. d.	
51	40,00	25/1 1909	s. d.	
52	60,00	16/12 1909	s. d.	
53	380,00	21/12 1909	s. d.	
54	450,00	16/12 1910	11/3 1910	
55	120,00	2/2 1910	s. d.	
56	1275,00	16/2 1910	s. d.	
57	180,00	s. d.	s. d.	
58	1175,00	5/3 1910	s. d.	
59	3350,00	19/3 1910	3/5 1910	
60	1160,00	24/3 1910	s. d.	
61	1690,00	27/4 1910	s. d.	
62	3200,00	3/5 1910	10/5 1910	Afborganir kr. 75,42.
63	375,00	11/5 1910	7/6 1910	
64	70,00	18/5 1910	s. d.	
65	96,00	19/5 1910	s. d.	
66	180,00	4/6 1910	22/7 1910	
67	120,00	s. d.	s. d.	
68	75,00	16/6 1910	s. d.	
69	29,00	1/7 1910	22/7 1910	
70	121,00	19/8 1910	2/9 1910	
71	1850,00	18/8 1910	s. d.	Borgað 10/1 1911
72	90,00	3/8 1910	s. d.	
73	125,00	19/7 1910	s. d.	
74	160,00	16/7 1910	s. d.	
75	1600,00	4/7 1910	9/9 1910	
Alls kr.	51557,09			Afborganir alls kr. 2457,63

Sjálfskuldarábyrgðarlán.

Nr.	Upphæð kr.	Hvenær afhent málaflutningsm.	Athugasemdir.
1	670,20	Í júlí 1909	Dómur ^{31/1} 1910. Greiddar 34 kr.
2	420,00	^{19/8} 1909	
3	800,00	s. d.	
4	3200,00	s. d.	
5	2200,00	s. d.	Dómur ^{28/1} 1910. Greiddar 900 kr.
6	70,00	s. d.	Dómur ^{3/12} 1909.
7	500,00	s. d.	Lagt í dóm ^{15/4} 1910.
8	51,00	^{12/7} 1909	
9	1500,00	^{14/9} 1909	
10	700,00	s. d.	
11	1500,00	s. d.	Dómur ^{14/1} 1910. Afborgað kr. 43,50. Vextir borgaðir til ^{25/11} 1910.
12	485,00	s. d.	Lagt í dóm ^{6/4} 1910.
13	1900,00	s. d.	Arangurslaust fjárnám hjá þeim, er það hefir verið reynt.
14	1000,00	^{12/11} 1909	
15	700,00	s. d.	
16	260,00	s. d.	
17	2500,00	s. d.	Sætt ^{12/3} 1910.
18	7600,00	^{24/2} 1910	
19	650,00	^{24/5} 1907	
20	1500,00	^{27/8} 1910	
21	600,00	^{18/7} 1910	
22	4660,00	s. d.	
23	4800,00	s. d.	
24	1400,00	s. d.	
25	2500,00	^{26/7} 1910	
26	320,00	^{6/9} 1910	
27	25,00	s. d.	
28	150,00	s. d.	
29	2750,25	s. d.	
30	1100,00	s. d.	
31	500,00	s. d.	
32	567,50	s. d.	
33	300,00	s. d.	
34	400,00	s. d.	
35	100,00	s. d.	
36	300,00	s. d.	
	48678,95		

Reikningslán.

Nr.	Upphæð kr.	Hvenær afhent málaflutningsm.	Athugasemdir.
1	5044,60	^{20/8} 1909	^{9/3} 1910 greiddar 124 kr. Krafa gerð í protabúi lán-takenda.
Alls kr.	53723,55		Afborg. alls kr. 1101,50.

Fylgiskj. VI. (Nöfnum og öðrum auðkennum slept).

A. 16. fundur

haldinn í Landsbankanum 28. marz. Hófst kl. 8¹/₂ árdegis

Þá voru athuguð reikningslán á fylgiskjali 3.

- Lán RA. N. N. félag 5000 kr. Rétt fært inn. Skuldabréf ekki þinglýst. — Viðskiftin haldið áfram án endurnýjunar með skriflegum samningi.
- RB. N. N. 3000 kr. Athugas. réttar.
- RC. N. N.-félag í Rvík 36,000 kr. Athugas. réttar.
- RD. H/f. N. N. Skuldabréf hjá Magnúsi Guðmundssyni. Upphæð 2000 kr. frá 31. jan. 1905.
- RE. N. N. 3000 kr. Ábyrgðarm. N.N., N.N., N.N. og N.N.
- RF. N. N. Ábyrgðarm. N.N og N.N.
- RG. N. N. 4000 kr.
- RH. N. N. 350 kr. Réttarsátt við 2 ábyrgðarm. um greiðslu lánsins.
- RI. N. N. 40,000 kr.

B. 17. fundur.

- Lán RK. N. N. Lánið nú kr. upphafll. kr., veð í húsinu í N-götu 2. veðrétt. Eftirstöðvar á 1. veðréttur nú kr. (Óborgað í veðdeild árgjald, sem féll í gjalddaga 1. okt. 1910).
- RL. N. N. kaupm. Upphafll. kr. 2. veðréttur í N.... Nr. ávegi. 11 ábyrgðarmenn. Eftir 10050 kr. + vöxtum frá 17/11 1907.
- RM. N. Upphafll. kr. 2. veðr. á eftir kr. í húseign og áhöldum X ábyrgðarm.
- RN. Bændaverzlunin í Ólafsvík.
- RO. N. N. kr. (Eftir)
- RP. N. N.
- RQ. N. N. og N. N. Kr. 5000.
- RS. N. N. 3500 kr. 2. veðréttur í (jörð).
- RT. N. N. Ábyrgðarskjal eins ábyrgðarmanns undirskritað, en óútfyllt.
- RU. Nokkrar Templarastúkur í 12000 kr. Veð í lausafé virtu 20,000 kr. Annar veðr. í Templarahúsinu. Sjálfskuldarábyrgðarmenn 7. Að eins 1 af þeim 5 mönnum, sem umboð hefir til lántökunnar skrifar undir.

[Hér á eftir koma athugasemdir gömlu bankastjórnanna]:

C. 26. fundur.

Allir nefndarmenn á fundi og auk þeirra Tryggvi Gunnarsson fyrv. bankastj. og Eiríkur Briem.

RI. (N. N. 40,000 kr.). Bankastjórnarnir álíta, að tap bankans á þessu láni hefði ekki þurft að verða mikið, ef hyggilega hefði verið farið í innheimtuna. —

Lesið upp, játað rétt bókað og fundargerðin undirskrifuð.

D. 27. fundur.

Allir nefndarmenn á fundi og auk þeirra Tryggvi Gunnarsson og Eiríkur Briem.

Haldið áfram að skoða athugasemdir bankastjórnarinnar á fylgiskj. 3.

RL. Lánið (N. N.) upphaflega sæmilega trygt, að dómi bankastjóranna, en lántakandi var óheppinn í fyrirtækjum sínum. Bygði t. d. hús fyrir 26,000 kr., sem var selt fyrir 14,000 kr.

RN. Um þetta lán ætlar Tr. G., að gefa nefndinni skriflega skýrslu.

RQ. Lánið veitt til þess að gera út tvö fiskiskip. Eigendur svikust um að borga af skuldinni og ábyrgðarm. urðu gjaldþrota.

RS. Eftir að fjárnám var gert í veðinu fyrir slátt 1910, seldi eigandi alt hey burt af jörðinni, án þess að gengið væri eftir, að andvirði gengi upp í skuldina. Jörðin lögð út veðdeildinni fyrir lítið verð.

Lesið upp, játað rétt bókað.

E. Umsögn Magnúsar Guðmundssonar málaflutningsmanns um nokkur reikningslán, á 29. fundi nefndarinnar, 1. maí.

»Gaf hann nefndinni upplýsingar um ... reikningslán ...

RD. kr. Hæpið. Illa statt félag. Fæst ef til vill eitthvað.

RF. kr. Framlengt með afborgun.

RG. kr. Mun vera tryggt.

RK. kr. Mjög erfitt að segja. NN. Borgar kr. á mánuði.

RL. kr. Að öllu eða mestöllu tapað. (Bankinn hefir yfirtekið veðið fyrir lágt verð).

Lesið upp það, sem hér að ofan er innfært eftir Magnúsi Guðmunds-
syni og játað rétt bókað.

F. Umsögn E. Claessens. á 31. fundi nefndarinnar, 1. maí.

RQ. kr. 5044,60. Afborgun 124 kr. Það eina, sem fékst af veðinu, hefst líklega ekkert upp úr þrotabúinu.

Upplesið og samþykkt.